

De samiske bokbussene i Norge

Arbeidsoppgaver og yrkesidentiteter

Jørgen Betten



HÖGSKOLAN I BORÅS
VETENSKAP FÖR PROFESSION

© Jørgen Betten

Mångfaldigande och spridande av innehållet i denna uppsats
– helt eller delvis – är förbjudet utan medgivande.

Norsk tittel: De samiske bokbussene i Norge – Arbeidsoppgaver og yrkesidentiteter

Engelsk tittel: The Sami mobile libraries in Norway – Duties and professional identities

Författare: Jørgen Betten

Färdigställt: 2015

Handledare: Ingrid Johansson og Roger Blomgren

Abstract: The Sami mobile libraries in Norway hold a unique position as both indigenous libraries and conveyors of minority culture. This thesis aims to identify the professional identities found in these mobile libraries. The way to reach this goal will be through a systematic analysis of public documents and interviews with two decision makers employed at mobile libraries. The collected documents and interview transcriptions have been subjected to a directed qualitative content analysis based on the professional identities defined by Anders Ørom and Trine Schreiber. The additional goal is to uncover which, if any, unique identities exist in Sami mobile libraries.

A main finding in this thesis was that of a new professional identity; the culture and language curator. This identity is connected to tasks concerning the preservation, revitalisation and highlighting of the Sami language and culture. This identity is also applicable for librarians working with other indigenous or minority languages around the world.

Nyckelord: bokbuss, samisk, urfolk, yrkesidentitet, kvalitativ innehållsanalys, språkpolitik, minoriteter

Innholdsfortegnelse

1. Innledning.....	2
1.1 Bakgrunn og problembeskrivelse.....	2
1.2 Formål og problemstillinger	4
1.3 Definisjoner	4
2. Materiale og tidligere forskning.....	5
2.1 Bokbusser	5
2.2 Urfolk og minoritetsspråk på biblioteket	6
2.3 Yrkesidentitet	8
3. Teori	9
4. Metode.....	11
4.1 Utvalg	11
4.2 Analysemetode	13
5. Resultatredegjørelse og analyse	14
5.1 Identitetene.....	16
5.1.1 Sosialarbeideridentiteten	17
5.1.2 Kulturformidleridentiteten	19
5.1.3 Opplevelsesformidleridentiteten	20
5.1.4 Kultur- og språkkuratoridentiteten	23
6. Konklusjoner og avsluttende diskusjon.....	26
Kildehenvisning	29
Upubliserte kilder.....	29
Publiserte kilder	29
Bilag - Intervjuguide	32

1. Innledning

De samiske bokbussene i Norge er et resultat av og en realisering av den samiske språk- og kulturpolitikken. I tillegg til å distribuere og formidle litteraturen til den samiske befolkningen fungerer bussene som ambassadører for den samiske kulturen. De opererer som formidlingsplattformer der alle beboere innenfor virkeområdet eksponeres for og får ta del i den samiske kulturen. Gjennom kulturarrangementer med bussene som scene og kuliss tar bokbussen kulturen med seg dit folk bor.

Bokbussene finansieres på forskjellige vis med kommuner og fylkeskommuner som eiere, men med Sametinget som hovedfinansør. Dette gir sametinget anledning til å definere bokbussenes mål og ansvarsområde. Som man kan lese fra Sametingets hjemmesider er hovedmålet å komplettere bibliotekens tjenester i områder med spredt samisk bosetting og å gjøre biblioteketjenesten mer tilgjengelig for den samiske befolkningen og andre. Kriteriene for måloppnåelse er i følge Sametinget (2014a s. 3):

- Statistikk over samisk litteratur, musikk og annet materiale
- Antall samiske enheter utlånt
- Gjennomførte arrangementer eller prosjekter som synliggjør samisk litteratur, kultur og musikk
- Samisk kulturkompetanse på bokbussen
- Kjøreturer tilpasset den samiske befolkningen

I realiseringen av disse forventningene ligger hver enkelt buss sin mulighet til å sette et fokus og definere seg selv som aktør. Med vekt på det klassiske bibliotekfaget gjennom utlån og statistikk eller med vekt på kulturformidling eller kanskje med en blanding. Kriteriene for måloppnåelse gir en stor frihet som resulterer i stor variasjon i bokbussenes arbeidsmetoder.

1.1 Bakgrunn og problembeskrivelse

Sametinget i Norge ble opprettet i 1989. Dette kan til del ses på som et forsøk på å gjenreise den samiske kulturen, som i mange år hadde gått gjennom en hard fornorskningsspolitikk der målet hadde vært å utrydde samisk språk og kultur. Sametinget skulle være samenes eget folkevalgte organ med rådgivende makt til stortinget, det skulle også være et forvaltningsorgan som skulle stå for formidling, bevaring og utvikling av den samiske kulturen. Sametinget og samene har gjennom flere lover – Sameloven, Finnmarksloven, Plan og bygningsloven, Kulturminneloven, Reindrifftsloven, Opplæringsloven og Stedsnavnsloven – fått definert sine rettigheter. (Sametinget, 2014b)

Jon Todal (2002 s. 75) skriver i sin doktorgradsavhandling at det som skjedde innen lovgivning i Norge på 1990-tallet var imponerende, at det var noe av det mest omfattende og mest effektive som er gjort i verden overfor urfolks språk. Dette viser at Norge har gjort et pionerarbeid innen urfolkspolitikk på makronivå. Gjennomføringen og realiseringen av disse lovendringene må nødvendigvis gjøres på mikronivå, og her kommer Sametinget, fylkeskommuner, kommuner, skoler, barnehager, språksentere, institusjoner, biblioteker, bokbusser og liknende aktører inn i bildet.

Sametinget har ansvar for samisk bibliotekjeneste og derunder samiske bokbussar. Samiske biblioteker kan få tilskudd til prosjekter og arrangementer som fremmer samisk litteratur og kultur i bibliotekene. Det finnes 8 samiske bokbussar, fordelt fra Finnmark i nord til Sør-Trøndelag i sør.

Sametingets årsmelding 2013 (2014c s. 24) skriver følgende om samiske bokbussar:

Sametingets mål med de samiske bokbussene er gode og lett tilgjengelige samiske bibliotekjenester til hele den samiske befolkningen og andre. Bokbussene skal ha et godt og variert utvalg av samisk litteratur på samisk og om samiske forhold på andre språk. De samiske bokbussene kompletterer bibliotekenes tjenester i områder med spredt samisk bosetting.

Jeg jobber selv på en av de samiske bokbussene, Bokbussen Tana/Nesseby, og har jobbet der siden høsten 2013. Jeg vet derfor noe om hvordan i hvertfall en av bokbussene drives. Jeg vil dra nytte av min bekjentskap med hvordan en bokbuss kan drives til daglig, men jeg vil gjennom oppgaven være bevisst min rolle som forsker og holde den separat fra rollen som ansatt.

Det at det ikke finnes noen forskning på samiske bokbussar har inspirert meg til å skrive denne oppgaven. Jeg er interessert i å finne ut hvordan forskjellige arbeidsoppgaver innenfor bokbussenes virkeområder kan relateres til forskjellige yrkesidentiteter, og hvor en eventuell forskjell mellom samiske bokbussar og andre bokbussar ligger.

Det er viktig å poengtere at samisk ikke er ett språk, men flere forskjellige som danner et dialektkontinuum. Området hvor samisk er i bruk strekker seg fra Kola-halvøya i Russland, gjennom Finnmark, Nord-Finland, Nord-Sverige, Troms, Nordland, Nord- og Sør-Trøndelag. Dialektkontinuumet i dette området er delt opp i 9 forskjellige språk fra nord og øst til sør og vest; tersamisk, kildinsamisk, enaresamisk, østsamisk, nordsamisk, lulesamisk, pitesamisk, umesamisk og sørsamisk. Å være en del av et dialektkontinuum vil si at språket som ligger nærmest ditt språk geografisk kan du i stor grad forstå, men hvis du hopper over et språk til neste språk i kontinuumet vil du ikke kunne ha meningsfull kommunikasjon. Eksempelvis behersker jeg selv nordsamisk på et begrenset nivå, men vil ikke kunne bruke det til å kommunisere med en som snakker for eksempel sørsamisk eller lulesamisk. Som jeg selv erfarer det er forskjellen sammenlignbar med forskjellen mellom norsk og nederlandsk. Flere av de samiske språkene er erklært nesten utryddet, eller svært utrydningstruet. De mest brukte språkene i Norge er i dag nordsamisk, sørsamisk og lulesamisk. Av disse er nordsamisk størst og brukes av 90 % av de som snakker samisk. Det er fortsatt klassifisert av UNESCO som et truet språk, mens sørsamisk og lulesamisk er klassifisert som alvorlig truede språk (Sametinget, 2014d)

Det finnes en del tidligere forskning og litteratur om bokbussar, men ingenting som i særlig stor grad beskriver det samiske, eller urfolksperspektivet. Identifisering av yrkesidentiteter vil kunne danne et grunnlag for videre forskning på området. Det vil også kunne gi fremtidige bibliotekarar som skal jobbe med urfolks- eller minoritetsspråk en innsikt i den delen av bibliotekaryrket.

1.2 Formål og problemstillinger

Jeg ønsker å finne ut hva som gjør samiske bokbusser til samiske bokbusser, og dette vil jeg forsøke å gjøre gjennom å se på yrkesidentiteter. Oppgavens formål er da å identifisere og beskrive de yrkesidentiteter som kan tolkes utifra de samiske bokbussenes egenproduserte dokumenter samt det som verbaliseres i intervjuer med to bokbussjefer. Jeg vil også forsøke å finne ut om det finnes unike roller hos samiske bokbusser som skiller seg fra andre biblioteker og bokbusser. For å nå dette målet har jeg utarbeidet noen problemformuleringer.

Hvilke identiteter uttrykkes av de samiske bokbussenes egenproduserte dokumenter og beslutningstakere?

Hvilke eventuelle unike identiteter finnes kun hos samiske bokbusser?

1.3 Definisjoner

Begrepet ”yrkesidentitet” og ”identitet” kommer til å gå igjen i denne oppgaven, og vil brukes for å beskrive samme fenomen. For å identifisere yrkesidentiteter vil jeg undersøke hva offentlige dokumenter og beslutningstakere sier om bokbussenes aktiviteter. Det betyr at jeg, ut ifra beskrevne arbeidsoppgaver, vil måtte tolke hvilke yrkesidentiteter som er tilknyttet oppgavene. En yrkesidentitet er noe som er nært knyttet til hvilke arbeidsoppgaver man har, men det innebærer også hvordan man oppfatter seg selv, sitt arbeid og sin kompetanse.

Begreper som ”mobilt bibliotek”, ”mobile bibliotekstjenester”, ”mobil virksomhet”, ”buss” og ”bokbuss” brukes om hverandre for språklig variasjon. Det samme gjelder for ”bruker”, ”låner” og ”besøkende”.

Begrepet ”beslutningstaker” brukes for å beskrive stillingen til mine informanter. De har stillinger som er knyttet til bokbussdrift, og som gir dem innflytelse til å være med på beslutninger som påvirker driften, aktivitetene og fokusområdene for sin buss.

2. Materiale og tidligere forskning

Som nevnt finnes det lite litteratur om urfolk, minoriteter og bokbusser, men det finnes også lite om yrkesidentiteter og bokbusser. Derfor er den tidligere forskningen jeg her presenterer noe begrenset i antall, men jeg mener den forskningen jeg har funnet er relevant overfor min problemstilling og vil bidra til en bredere forståelse av temaet. Jeg har delt tidligere forskning opp i tre tematiske underkapitler for å gjøre det oversiktlig.

2.1 Bokbusser

The International Federation of Library Associations and Institutions – IFLA – har, med Ian Stringer som koordinator, laget en rapport som beskriver mange forskjellige måter å drive mobil bibliotekvirksomhet på, og mange ulike grunner til å gjøre det. Rapporten er praktisk anlagt og beskriver oppbygging, formål og bruksområder for mobile bibliotek tjenester. De forskjellige typene mobil bibliotekvirksomhet som listes opp i rapporten er:

- Mobilt bibliotek og statiske servicepunkter – Dette beskrives som den mest vanlige typen mobil bibliotekvirksomhet på verdensbasis. Den består av et hovedbibliotek med filialer i ytre deler av det urbane området og mobil bibliotek tjeneste som opererer i ytterkant av det urbane området og i områder med spredt beboelse.
- Kun mobilt bibliotek – I områder der beboelsen er spredt, og det ikke finnes noe stort urbant sentrum, kan det være at behovet blir best møtt med kun mobil bibliotekvirksomhet.

Disse kan drives som vanlig bibliotek tjeneste, eller de kan ha spesialfunksjoner som dette:

- Barn – Mobile spesialbibliotek for barn brukes oftest på skoler, men også på spesielle arrangementer for barn, og gjerne i samarbeid med museer, arkiver og gallerier.
- Skole – Om bibliotek tjenesten er underlagt utdanningsseksjonen i området er mobile bibliotek ofte sett på som et essensielt supplement til utdanningsløpet. Om bibliotek tjenesten ikke er direkte koblet til utdanningsseksjonen er det vanlig å ha skolebesøk på rutene eller som en spesialtjeneste.
- Hjemmebundne – Spesialist tjenester til eldre eller uføre som ikke har mulighet til å komme seg til biblioteket.
- IT-buss – kjøretøyet kan være utstyrt med datamaskiner, internett, scanner, kopimaskin og lignende.
- Mobil virksomhet for eldre institusjoner – Som følge av et raskt stigende antall eldre er mange mobile biblioteker dedikert til å besøke institusjoner og har en samling som reflekterer det eldre klientellet.
- Mobil leksehjelp og trening – Mange barn har et hjemmemiljø uegnet til skolearbeid og for de som er utenfor rekkevidde fra de statiske bibliotek tjenestene finnes det i noen områder spesialkjøretøy for leksehjelp og lekseklubber. Ofte med profesjonelle lærere.
- Andre spesialistkjøretøy – Disse inkluderer ”infomobiler” for jobbsøkere, hjelpesenter for hjemløse og tjenester til urfolksbosettinger som for eksempel reservater for innfødte amerikanere (Stringer, 2010 s. 7ff)

Dette er områdene mobile bibliotek i følge rapporten kan virke innenfor. De nevner riktignok tjenester til urfolksbosettinger i siste setning under spesialistkjøretøy, men jeg mener at dette ikke synliggjør den virksomheten de samiske bokbussene driver. Min oppgave kan derfor fungere som bakgrunn for en eventuell oppdatering av IFLAs rapport om mobil bibliotekvirksomhet.

Det finnes lite litteratur om norske bokbusser, men det er skrevet noen master- og bacheloroppgaver om bokbusser i Sverige. Disse omtaler svenske bokbussers aktiviteter og roller, og vil gi meg et grunnlag for å sammenligne samiske bokbusser med ”vanlige” bokbusser. Det er sannsynlig at aktiviteter som drives av svenske bokbusser vil være sammenlignbart med det norske bokbusser gjør. Jeg kommer til å henvise til disse studiene i min analyse av de samiske bokbussene:

Tina Andersson og Annie Jonsson (2009) skrev en bacheloroppgave som omhandlet bokbussens rolle og verdi sammenliknet med folkebiblioteket. De hadde et fokus på brukere og ansatte og kom frem til at bokbussen spiller en viktig rolle for brukerne. Tilgjengelighet er en av de store faktorene som gjør bokbussen relevant og viktig for brukerne.

Therese Hansson (2011) undersøkte med sin bacheloroppgave hvilke roller bokbussen hadde og hvordan tilbudet ble brukt. Den baserte seg på Andersson og Skot-Hansens (1994, s. 18f) firedelte modell for bibliotekroller og kom frem til at bokbussen i stor grad var en forlengelse av folkebiblioteket og oppfylte de samme roller helt eller delvis.

Også Kerstin Mårtensson (2012) undersøkte i sin oppgave det mobile bibliotekets betydelse fra et anvenderperspektiv. Også denne var basert på Andersson og Skot-Hansens modell fra 1994. Noen av hovedfunnene som relaterer til min oppgave handler om at bokbussen først og fremst fungerer som formidler av litteratur og dernest som møteplass og at bokbussen i stor grad øker tilgjengeligheten for brukerne.

I sin masteroppgave i 2003 skrev Gunhild Bergqvist bokbussvirksomhet i Sverige som desentralisering av bibliotekservice. Med utgangspunkt i sju kommuner i Småland var en av hennes problemstillinger å finne ut hvordan bokbussvirksomheten i Sverige ser ut. Med dette som mål har hun gjort en meget grundig beskrivelse av forskjellige aktiviteter og gir et godt bilde av hvordan man driver bokbuss i Sverige. Bergqvists oppgave beskriver aktiviteter og mål for svenske bokbusser som vil være relevant for å kunne se på eventuelle forskjeller sammenliknet med de samiske bokbussene.

2.2 Urfolk og minoritetsspråk på biblioteket

Det finnes noe litteratur om urfolk og minoritetsspråk relatert til bibliotekverdenen, men det som finnes av nyere dato er enten ikke utgitt på engelsk eller nordiske språk, eller det er ikke relevant til min problemstilling og samiske bokbusser. Jeg har funnet et par interessante studier fra IFLA som er meget relevant for mitt studie, og som kommer til å bli sentrale i min analyse av det empiriske materialet.

IFLA har opprettet en SIG, en *special interest group*, for minoritetsspørsmål innen bibliotekverdenen. Denne SIGen sammenfattet i 2013 en oversikt over fallstudier som er gjort for biblioteker som jobber med urfolk. De fant til sammen 40 fallstudier, og har i sin sammenfatning gitt en kort beskrivelse av hvert studie (Roy & Frydman, 2013). Ett

av studiene tar for seg et reservat i delstaten Montana i USA. Der har de opprettet en mobil bibliotekjeneste for å nå ut til de mest avsidesliggende områdene i reservatet som har et innbyggertall på ca. 2000. Jeg har dessverre ikke fått tak i hele studiet, og har bare IFLAs sammenfatning tilgjengelig. De andre studiene har mange forskjellige tema og viser at urfolk på verdensbasis har svært varierende utfordringer som biblioteket kan hjelpe med. Det var ingen studier fra samiske samfunn med i oversikten. Min oppgave kan kanskje bygge grunnen for å synliggjøre hva som gjøres i samiske biblioteker.

Loriene Roy, professor ved University of Texas, skrev i 2013 en artikkel i *International Preservation News* kalt *The role of tribal libraries and archives in the preservation of indigenous cultural identity through supporting native language revitalization*. Temaet i denne artikkelen er hvorfor man skal ta vare på og revitalisere urfolksspråk og hvordan biblioteker rundt om i verden jobber for dette. Roy (2013 s. 8ff) har gått gjennom de 40 fallstudiene fra IFLAs ovennevnte oversikt og kommet frem til åtte viktige faktorer i arbeidet for bevaring og revitalisering av urfolks språk:

- Navnet – At institusjonen har et navn på urfolkets eget språk
- Utvikle misjoner, målsetninger, visjoner – Dette aspektet bygger på at styringsdokumentene skal inneholde urfolkets språk og reflektere deres kultur
- Samlingsutvikling – Anskaffelse av medier på urfolkets språk, produksjon av egne ressurser og digitalisering av eksisterende materiale for å øke tilgjengelighet.
- Skiltbruk – Bruk av språket i skilt i fysiske og virtuelle rom.
- Skape ressurser – For eksempel å skrive ned og utgi fortellinger fra muntlige tradisjoner.
- Overholde kulturelle skikker – For eksempel feiring av Matariki, eller Maori nyttår. Dette for å levendegjøre urfolkets tradisjoner.
- Arrangementer/programmer – For å bryte ut av sin rolle som bevarer kan biblioteker utvikle programmer eller holde arrangementer som øker bevissthet og kunnskap om urfolk og bibliotek.
- Støtte utdanning i urfolksspråk.

Det finnes et prosjekt kalt PLACE – Public Libraries – Arenas for Citizenship. Prosjektet ble finansiert av Norges forskningsråd fra 2007-2011 og det har i prosjektperioden blitt produsert mange rapporter. Sentrale spørsmål i prosjektet har kretset rundt begreper som sosial kapital og biblioteket som møteplass. Å ha høy sosial kapital vil si at du har lavere transaksjonskostnader tilknyttet det å ta kontakt med andre og at du har høyere tillit til andre mennesker. To av forskerne knyttet til prosjektet, Svanhild Aabø og Ragnar Audunson, skrev i 2012 en rapport som sammenfatter noen av de viktigste funnene i PLACE. Noe av det som er interessant for samiske bokbusser er aspektet med at man i biblioteket blir eksponert for annerledeshet og at biblioteket fungerer som en lavintensiv møteplass der man møter forskjellige verdier, kulturer og interesser. Dette har potensiale til å bryte ned psykologiske barrierer og øke sosial kapital (Aabø & Audunson, 2012 s. 144ff). Grunnen til at dette er interessant for samiske bokbusser er at det samiske samfunnet enda har fornorskningspolitikken i nær fortid, og etterdønningene av dette fortsatt påvirker det samiske folk. I denne oppgaven kommer jeg ikke til å gå dypt inn i spørsmål om sosial kapital og annerledeshet, men jeg mener temaet for oppgaven er beslektet med disse elementene i PLACE-prosjektet.

2.3 Yrkesidentitet

Anders Ørom skrev i 1993 en artikkel til *Biblioteksarbejde* i Danmark. Her beskrev han seks bibliotekaridentiteter basert på utviklingen innen faget fra 1960-1990. Han beskrev dem som idealtyper og koblet forskjellige verdier til hver av dem. Trine Schreiber skrev et kapittel i boka *Bibliotekarerne* (Schreiber & Elbeshausen, 2006) der hun tok for seg Øroms identiteter og bygde videre på teorien ved å legge til en ekstra identitet. Ørom og Schreiber er sentrale for min oppgave og jeg vil skrive mer om disse yrkesidentitetene i neste kapittel. Ettersom jeg kommer til å bruke Ørom og Schreiber som teoretisk ramme vil jeg også presentere to oppgaver som også har brukt samme teori. De har forskjellige tema og studiemetoder, men jeg mener at måten de har brukt Ørom og Schreibers yrkesidentiteter på er relevant til måten jeg skal gjøre det. Også deres refleksjoner rundt bruken av disse yrkesidentitetene som teoretisk ramme har vært nyttig for meg.

Sara Malm (2010) har i sin bacheloroppgave skrevet om yrkesidentiteter og roller hos bibliotekarer på integrerte folke- og skolebibliotek. Hun har benyttet seg av Øroms (1993) og Schreibers (2006) yrkesidentiteter som analyseverktøy. Dette handler mest om hvordan bibliotekarene selv ser på sin yrkesidentitet. Det er interessant at hun i sin oppgave aner konturene av en ny identitet, den pedagogiske identiteten. I min oppgave vil jeg ikke finne ut av hvordan bibliotekarene selv ser på sin identitet, men heller forsøke å koble yrkesidentiteter til beskrivelser av holdninger og arbeidsoppgaver i det empiriske materialet.

Lovisa Bergman og Paula Stjern (2014) har skrevet en bacheloroppgave som gjorde en analyse av stillingsannonser for å forsøke å identifisere hvilke yrkesidentiteter det gis uttrykk for. Deres problemformulering likner min ettersom de har forsøkt å koble egenskaper og kompetansekrav fra stillingsannonser til yrkesidentiteter. Et interessant funn de gjorde var at i yrkesannonser er det etterspørsel etter pedagogisk kompetanse. Dette samsvarer med Malms funn og vil kanskje kreve en ny identitet på toppen av Øroms og Schreibers identiteter. Et annet interessant aspekt med Bergman og Stjernes oppgave er at de i sin konklusjon kom frem til at Øroms yrkesidentiteter i dagens bibliotekverden er utdatert og ikke lenger aktuelle.

3. Teori

For å analysere bokbussenes yrkesidentiteter vil jeg basere meg på en artikkel skrevet av Anders Øroms artikkel fra 1993 og et kapittel i Trine Schreibers tekst fra 2006.

Anders Ørom (1993, s. 37ff) beskriver i sin artikkel faglige identiteter man kan ha som bibliotekar. Han kommer frem til seks forskjellige identiteter som han kaller *kulturformidleridentiteten*, *fagreferentidentiteten*, *BDI-identiteten*, *sosialarbeideridentiteten*, *informasjonsorganisatoridentiteten*, *informasjonsformidleridentiteten*.

Kulturformidleridentitetens hovedkjerne er at bibliotekaren skal ha kunnskap om litteratur og kultur samt en evne til å kommunisere og formidle denne. Denne identiteten jobber for den kultiverende lesing. Han nevner også ”andre kulturelle uttrykk” og senere i teksten ”utstillinger, arrangementer av foredrag, litterære aftener, mm” (Ibid. s. 38) Dette gjør at begrepet utvides fra å omfatte kun litteratur og viser at formidlingen har fokus på innhold.

Fagreferentidentitetens fokus er å referere til faglig kunnskap og inneha evnen til å formidle dette til brukeren. Ofte vil dette innebære å følge med på et fagområde og ha faglig kunnskap for å kunne gi en kvalifisert kunnskapsformidling (Ibid, s. 38)

BDI-identiteten er knyttet til kjerneområdene i bibliotekfaget, som klassifikasjon, katalogisering, referansearbeid og bibliografi. Den skiller seg fra de to forrige identitetene ved at den er mindre fokusert på innholdsmessig beherskelse av kultur og kunnskap, men mer mot systematiske ferdigheter (Ibid, s. 39) BDI er den danske benevnelsen for det vi i dag kaller bibliotek- og informasjonsvitenskap. Jeg vil i resten av teksten kalle BDI-identiteten for *dokumentalistidentiteten*, ettersom det gir mer mening. Det gjør også Malm (2010 s. 11) og Bergman og Stjern (2014 s. 14) i sine oppgaver.

Sosialarbeideridentiteten handler i hovedsak om å fylle et behov som finnes hos låneren. Den står i kontrast til de to første identitetene ved at den ikke tar utgangspunkt i samlingen, men i behovsoppfyllelsen overfor brukeren (Ibid, s. 39).

Informasjonsorganisatoridentitetens sentrale verdier er knyttet til å kunne organisere informasjon. Det handler om å kunne analysere informasjonsbehov, organisere informasjonsformidlingen og designe informasjonssystemer (Ibid, s. 39).

Informasjonsformidleridentiteten har som hovedvirke å gjøre informasjon tilgjengelig hurtig og effektivt ved hjelp av teknologiske hjelpemidler (Ibid, s. 40). Denne identiteten er aktuell enda i dag ettersom sosiale medier og bruk av internett og e-bøker til formidling er oppgaver som gjøres av bibliotekansatte.

Ørom skriver videre om noe han kaller ”videosfæren.” Med dette mener han at nye typer underholdning påvirker bibliotekets virksomhet. Han definerer ingen identitet knyttet til dette, men i 2006 videreutvikler Trine Schreiber (s. 39) resonnementet og definerer det som den *opplevelsesformidlende identitet*. I årene etter at Ørom skrev sin artikkel har andre typer medier blitt mer aktuelle for hvert år som går, og det denne identiteten innebærer er at bibliotekaren skal kunne konkurrere med media om publikums oppmerksomhet uten noe særlig innholdsmessige normer i formidlingen.

Sammenliknet med kulturformidleridentiteten er denne noe eget ettersom det ikke er innholdet som er i fokus, men opplevelsen.

I sin bacheloroppgave konkluderer Bergman og Stjern (2014 s. 27) med at Øroms identiteter, med sin rot i 60-tallet, har blitt uaktuell. Selv ikke med komplementet fra Schreiber i 2006 mener de at identitetene er fleksible nok til å undersøke dagens og fremtidens bibliotekarideal. Som en rak motsetning står Malms (2010 s. 11) påstand om at identitetene fortsatt er høyst aktuelle tross sin alder. Det er åpenbart rom for diskusjon hva gjelder aktualiteten av disse yrkesidentitetene i dag, men jeg har opplevd at de fungerer som et godt grunnlag for analyse, og gir rom for å bygge på med egne identiteter, eller endre de eksisterende identitetene, om det skulle være nødvendig.

4. Metode

I dette kapittelet vil jeg redegjøre for hvordan jeg har gått frem med tanke på innsamling og bearbeiding av data. Forarbeide, datainnsamling og etterarbeid vil bli beskrevet.

Siden hovedmålet for oppgaven er å identifisere hvordan yrkesidentiteter man kan identifisere ut ifra dokumenter som beskriver bokbussenes aktiviteter, har jeg valgt å bruke kvalitativ innholdsanalyse. Opprinnelig var planen å bruke kun offentlig tilgjengelige årsrapporter og aktivitetsplaner. Problemet med en slik vinkling er at dokumentene ofte har svært forskjellig utforming, og de gir et lite levende bilde. I et forsøk på å kanskje avdekke roller og identiteter som ikke står i disse dokumentene har jeg valgt å intervju to beslutningstakere ansatt på bokbusser. Jeg skulle gjerne intervjuet flere, men av tidsmessige hensyn ble det umulig.

Årsrapporter og aktivitetsplaner vil gi en helt annen informasjon enn intervjuer. I en intervjusituasjon vil man kunne spørre spesifikt om oppgaver som ikke beskrives i offentlige dokumenter, og man vil kunne øke frekvensen av uttrykte yrkesidentiteter ved å stille oppfølgings spørsmål. Derfor vil jeg i intervjuene forsøke å fokusere mer på holdninger og synspunkter hos informantene som omhandler de forskjellige oppgavene en bokbuss har. Dette vil berøre yrkesidentitetene, men fra en annen vinkel.

4.1 Utvalg

Utvalget ble gjort for å speile et helhetlig bilde av hvordan bokbussene definerer seg selv gjennom sine aktiviteter. I utgangspunktet skulle alle de samiske bokbussene være representert, og datagrunnlaget skulle hentes fra offentlige dokumenter som beskriver aktiviteter og arbeidsområder - det vil si årsrapporter, årsmeldinger og rapporter om gjennomførte aktiviteter.

Selv om dokumentene er offentlige er ikke alle like lett tilgjengelige, og derfor har jeg kontaktet bokbussene og Sametinget for å få tak i rapporter og årsmeldinger. Dette betyr at ikke alle de samiske bokbussene er representert ettersom ikke alle har svart på henvendelser om dokumenter.

Jeg har valgt ut dokumenter som beskriver aktiviteter, både planlagte og gjennomførte. I tillegg har jeg valgt å benytte meg av dokumentene som er nyest, altså helst de som er produsert i 2014. Det vil si at det finnes årsrapporter for hvilke aktiviteter som er gjennomført i 2013, og det finnes oversikter over hvilke aktiviteter som er planlagt for 2014 og fremover. Gjennom å analysere disse aktivitetene og beskrivelsene av bokbussenes drift vil jeg kunne danne meg et bilde av hvilke yrkesidentiteter som finnes i de samiske bokbussene. Det finnes også dokumenter som rapporterer om hvordan tilskuddet er blitt brukt, men de er i form av regnskap og budsjetter og det er vanskelig å hente relevant informasjon ut av dem.

Det finnes 8 samiske bokbusser i dag. De fleste har vært en del av tilskuddsordningen til Sametinget siden ordningen ble opprettet i 2001, men Bok- og Kulturbussen Sør-Trøndelag ble innlemmet i ordningen først i 2013 og er fersk (Sametinget, 2014c s. 24). Jeg har sendt henvendelser til alle for å få utlevert dokumenter og rapporter som beskriver aktiviteter og planer. Lulesamisk bokbuss og den samnordiske bokbussen har ikke svart på henvendelser om dokumenter og er dermed ikke med i oppgaven.

Jeg har hentet de dokumentene som er tilgjengelige på Sametingets nettsider, og jeg har kontaktet bokbussene direkte for å få tak i eventuelle andre dokumenter som beskriver aktiviteter og planer. Skjemaet man rapporterer på til Sametinget er standardisert, og det har jeg for alle busser. Her er en oversikt over de dokumenter jeg har brukt som empirisk grunnlag:

Gærjah – Sørsamisk bok- og kulturbuss: *Årsmelding 2013 Nordland fylkesbibliotek* (2014a), *Strategiplan for 2014* (2014b) og *rapporteringsskjema til Sametinget for 2013* (2014c). Deres årsmeldinger er skrevet av og for fylkesbiblioteket med en egen liten rubrikk for bokbussen. Strategiplanen er spesifikk for bussen og inneholder relevant informasjon om bokbussens aktiviteter og formål.

Kultur- og bibliotekbussen i Sør-Trøndelag: *Strategiplan for sørsamisk kultur og litteratur ved Sør-Trøndelag fylkesbibliotek 2014-2017* (2014a), *oversikt over arrangementer utover vanlig rutekjøring 2013* (2014b) og *rapporteringsskjema til Sametinget for 2013* (2014c). Strategiplanen for fylkesbiblioteket inneholder en egen seksjon dedikert til bokbussen.

Bokbussen Tana/Nesseby: *Årsmelding 2013* (2014a) og *rapporteringsskjema til Sametinget for 2013* (2014b).

Bokbussen Karasjok/Utsjok/Porsanger: *Årsmelding for 2013* (2014a) og *rapporteringsskjema Sametinget for 2013* (2014b).

Bok- og kulturbussen i Sør-Troms: *Årsmelding for 2011* (2012) og *rapporteringsskjema til Sametinget for 2013* (2014). Ved kontakt med lederen på denne bussen fikk jeg beskjed om at det ikke var skrevet årsmelding for 2012 og 2013. Jeg fikk tilsendt årsmelding for 2011 og valgte å inkludere den ettersom den er den sist produserte og beskriver mange forskjellige aktiviteter bokbussen har drevet med.

Bibliotek- og kulturbussen i Nord-Troms: *Bokbussbudsjett 2014 og aktivitetsplan til Sametinget* (2014a) og *rapporteringsskjema til Sametinget for 2013* (2014b). Dokumentet Bokbussbudsjett 2014 og aktivitetsplan til Sametinget beskriver hvilke aktiviteter bussen har gjennomført og planlegger å gjennomføre.

Informasjonen som finnes i slike dokumenter kan variere en del. Noen er svært ordrike med et språk som ligger nærmere skjønnlitteratur, mens andre er ordknappe faktaopplysninger om aktiviteter. Det finnes ingen standardisert måte å skrive årsrapporter eller strategiplaner på, så da blir innholdet ganske ulikt i de forskjellige bussenes dokumenter. I tillegg ser jeg muligheten for at slike dokumenter kan utelate noen aktiviteter som for eksempel interne oppgaver, illustrerende enkelthendelser, og annen kunnskap som er relevant for problemformuleringen, men ikke kommuniseres gjennom beskrivelser av aktiviteter. Derfor valgte jeg å komplettere det empiriske grunnlaget med semistrukturerte intervjuer.

Jeg kontaktet beslutningstakere på forskjellige busser og ba om å få et intervju. Jeg skulle gjerne fått intervjuet flere, men av tidshensyn ble det begrenset til to. Samiske bokbusser eies og drives på to forskjellige måter, kommunalt og fylkeskommunalt. Jeg har fått tak i en beslutningstaker fra en kommunalt eid buss, og en fra en fylkeskommunalt eid buss. Intervjuene ble gjennomført på telefon/Skype, tatt opp og transkribert.

Den samiske bokbussverdenen er ganske liten. Det betyr at anonymisering av intervjuobjekter blir mer krevende. Jeg har valgt å kalle informantene for beslutningstakere ettersom de er personer som har påvirkningskraft på hvordan bussene utfører sitt oppdrag og de har kunnskap om den daglige drift av bussen. Jeg har informert dem om hensikten og formålet med min oppgave, og forsikret om at opptak og transkribering av intervjuene ikke vil publiseres, men kun være til mitt eget bruk i arbeidet med oppgaven. Jeg har også forsikret om at jeg, så langt det er mulig, vil forsøke å anonymisere deres svar.

For å forenkle skriveingen har jeg gitt informantene pseudonymer, Hasse og Nina. For kontekst er det viktig å nevne at Hasse er tilknyttet en buss som kjører i sørsamisk område og Nina er tilknyttet en buss som kjører i nordsamisk område. Dette med tanke på at sørsamisk språk er alvorlig utrydningstruet, mens nordsamisk står noe sterkere (Sametinget, 2014d). Jeg vil bruke hen som pronomen ettersom kjønnet på informanten er irrelevant. Hen-pronomenet er passende for samiske bokbussere ettersom det samiske språket ikke har kjønnsdelte pronomen.

4.2 Analysemetode

Ettersom jeg henter inn dokumenter skal jeg gå grundig gjennom dem for å forsøke å identifisere de aspekter bokbussene selv legger vekt på. I kvalitativ innholdsanalyse er det vanlig å bruke individuelle tema som enheter for analyse heller enn å bruke lingvistiske enheter som ord, setninger eller avsnitt. Et tema kan uttrykkes gjennom et enkelt ord, en frase, en setning, et avsnitt eller et helt dokument (Wildemuth, 2009 s. 310). Dokumentene jeg har samlet inn er skrevet på forskjellige måter fra buss til buss og noen er svært ordrike, mens andre kun har korte setninger eller enkle ord som beskriver aktiviteter. Ettersom dokumentene er så forskjellig oppbygd ble temaene i disse dokumentene uttrykt i hele spekteret fra et enkelt ord til et helt avsnitt.

Kvalitativ innholdsanalyse kan gjøres med varierende grader av induktivt resonnement. Det Wildemuth (2009 s. 309f) kaller *directed content analysis* betyr at man starter kodingen med å bruke teori eller relevante forskningsfunn som utgangspunkt, og etter hvert som man analyserer data så dukker det opp tema fra materialet. Denne fremgangsmåten brukes vanligvis for å validere eller utvide et konseptuelt rammeverk eller en teori.

I denne oppgaven vil jeg benytte meg av denne typen innholdsanalyse ettersom jeg har yrkesidentitetene til Ørom (1993) og Schreiber (2006) å støtte meg til. Det vil si at jeg i begynnelsen vil benytte meg av de allerede definerte yrkesidentitetene som temaer, og bruke disse til å kode datagrunnlaget. Etter hvert som jeg fordyper meg i materialet vil jeg forsøke å la eventuelle nye tema stige til overflaten.

Metoden er i hovedsak en kvalitativ analyse. I tillegg har jeg laget en kvantitativ fremstilling av hvor mange ganger hver kode forekommer innenfor hver enkelt bokbuss. Antallet vil ikke ha den største betydningen for resultatet ettersom innholdet i dokumentene er av varierende karakter fra bokbuss til bokbuss, men det vil kunne gi et inntrykk av hva som vektlegges i de forskjellige bokbussenes dokumenter og av informantene.

5. Resultatredegjørelse og analyse

I dette kapittelet vil jeg presentere hvilken type informasjon og resultater jeg har fått gjennom min kvalitative innholdsanalyse av dokumenter og intervjuer. Jeg vil først gi en kort beskrivelse av hva jeg konkret gjorde i analyseprosessen og så vil jeg sette opp en tabell som viser en kvantitativ oversikt over hvor mange ganger hver kode forekommer samt en kort diskusjon om dette. Deretter vil jeg presentere de yrkesidentitetene som har gjort seg fremtredende i dokumentene og intervjuene. Jeg vil analysere utsagnene løpende for å gjøre det hele mer lesbart.

Ved første gjennomgang av dokumentene og intervjuene leste jeg bare gjennom materialet. Jeg forsøkte å reflektere over hva beskrivelsene av aktiviteter fortalte meg om de forskjellige yrkesidentitetene beskrevet av Ørom og Schreiber. Jeg gjorde ingen markeringer og ingen notater. Ved andre gjennomgang begynte jeg å gjøre en foreløpig markering av det jeg mente kunne identifiseres som meningsbærende enheter. Noen ganger ble det et enkelt ord, som for eksempel ”joikeworkshops” (Rapporteringskjema bibliotek- og kulturbussen sør-trøndelag). Andre ganger ble det til hele avsnitt, som for eksempel denne fra Bok- og kulturbussen Sør-Troms (2012 s. 5):

På Berg og på Finnsnes ble det arrangert brettspillkvelder. Dette ble godt mottatt. Eksempelvis kom det på Berg på kveldstid 20 store og små for å spille brettspill.

Jeg satte ringer rundt det jeg mente var meningsbærende enheter der man kunne ane at aktiviteten var knyttet til en eller flere av yrkesidentitetene. Allerede her begynte jeg å se konturene av en yrkesidentitet som ikke var beskrevet i litteraturen. Ved neste gjennomgang forsøkte jeg aktivt å kode materialet, og lage kriterier for hvordan aktiviteter skulle kobles til rett yrkesidentitet. Jeg utarbeidet for min egen del kriterier og regler for hvordan koder skulle kobles til meningsbærende enheter. Hvordan disse kriteriene kobler tema til yrkesidentiteter vil komme frem i presentasjonen av de identifiserte yrkesidentitetene.

Følgende gjennomganger var mer krevende, og jeg var aktivt nødt til å sjekke kodemanualen om og om igjen underveis i kodingen. Dette anbefales av Wildemuth (2009 s. 312) for å unngå at man får en ”idiosynkratisk fornemmelse av hva kodene betyr.” Det vil si at man må sjekke kodemanualen underveis for ikke å arbeide på autopilot og dermed ubevisst bevege seg bort fra kodemanualens regler og kriterier.

Etter hvert begynte jeg å kjenne meg sikker på at temaene og kategoriene var riktige overfor problemstillingen, og fikk avgrenset dem i så stor grad jeg mener er mulig. Noen ganger vil en enkelt aktivitet kunne være blandet sammen med flere yrkesidentiteter, og da får vi i noen tilfeller overlapping.

For å gi et bilde av hvordan yrkesidentiteter som er mest fremtredende i det empiriske materialet har jeg her laget en tabell med oversikt over hvor mange ganger hver identitet har blitt koblet til en meningsbærende enhet i det empiriske materialet.

	Buss 1	Buss 2	Buss 3	Buss 4	Buss 5	Buss 6	Intervju Nina	Intervju Hasse
Kulturformidler	6	8	6	4	17	16	6	10
Fagreferent		1						
Dokumentalist				3			1	
Sosialarbeider			2	2	2		9	6
Informasjonsorganisasjon								
Informasjonsformidler	1		1	1				
Opplevelsesformidler	6	6	5	2	19	11	6	10
Kultur- og språkkurator	10	13	4	1	30	17	11	12

Buss 1 – Gærjah – Sørsamisk bok- og kulturbuss

Buss 2 – Kultur- og bibliotekbussen i Sør-Trøndelag

Buss 3 – Bokbussen Tana/Nesseby

Buss 4 – Bokbussen Karasjok/Utsjok/Porsanger

Buss 5 – Bok- og kulturbussen i Sør-Troms

Buss 6 – Bibliotek- og kulturbussen i Nord-Troms

Tallene til bussene i Nord- og Sør-Troms er høye på kulturformidler-, opplevelsesformidler- og kultur og språkkuratoridentitetene. Dette skyldes delvis at deres dokumenter inneholder både gjennomførte og planlagte arrangementer, men også at de har mange kulturarrangementer i forhold til de andre bussene. Det står også mye skrevet om samarbeid med eksterne aktører i deres dokumenter, og dette gjør at tallet på opplevelsesformidleridentiteten er høyt hos begge.

Et annet interessant aspekt som kommer frem av tabellen er at fokuset på det samiske, og den identiteten jeg har kalt kultur- og språkkurator, i følge dokumentene, synes å være sterkere hos busser som opererer utenfor de samiske kjerneområdene. Hos bokbussene i Tana/Nesseby og Karasjok/Utsjok/Porsanger er det svært lite i de offentlige dokumentene som belyser at de har oppgaver knyttet til denne identiteten. Disse bussene opererer i hovedsak i kommuner som er innlemmet i samisk forvaltningsområde. I kommuner som er innenfor det samiske forvaltningsområdet er norsk og samisk likestilte språk, og kommunene er vedtatt tospråklige (Sameloven, 1987). Betydningen av at det finnes mindre beskrevne aktiviteter knyttet til kuratoridentiteten kan man spekulere i. En antakelse kan være at det samiske, språket og kulturen, i disse kommunene står så sterkt at man ikke behøver å gjøre en spesiell innsats for å bevare det eller synliggjøre det. En annen antakelse kan være at det i disse kommunene er en så stor selvfølge at man fokuserer på kuratoridentitetens oppgaver at det ikke er nødvendig å nevne det eksplisitt i årsmeldinger og rapporter. En tredje mulighet kan leses i navnet til bussene. Der de andre bussene også kaller seg selv kulturbusser er disse to bussene i sine titler kun kalt bokbusser, og har kanskje med overlegg mer fokus på det klassiske bibliotekfaget. Det som kan sies med sikkerhet er at arbeidet som gjøres i kultur- og språkkuratoridentitetens ånd er av forskjellig karakter avhengig av hvordan status det samiske språket har i bussens virkeområde.

Nøyaktig antall ganger en identitet er nevnt vil ikke være av den største betydningen ettersom undersøkelsen i hovedsak er kvalitativ, men det tallene illustrerer er at kultur- og språkkuratoridentiteten generelt er svært viktig for bokbussene, og at det er stort fokus på den typen aktiviteter som er koblet til kulturformidler- og opplevelsesformidleridentitetene. Sammenlignet med det inntrykket jeg får fra

litteraturen jeg har lest om svenske bokbusser virker det som de samiske bokbussene har mer fokus på kultur- og opplevelsesformidling. I Andersson og Jonssons (2009) og Mårtenssons (2012) oppgaver står det ingenting beskrevet om kulturarrangementer. I Hanssons oppgave fra 2011 (s. 18) står det nevnt at det ved flere tilfeller hadde vært barneteater på bussen og at dette var satt pris på, men at en av hennes informanter hadde ment at det ikke var behov for liknende arrangementer for voksne ettersom andre virksomheter i kommunen tar seg av sånt. Det at samiske bokbusser har større fokus på disse rollene mener jeg har flere mulige årsaker. En grunn er at de samiske bokbussene har en trygg og solid tilskuddsordning fra Sametinget som sikrer at de kan gjøre slike arrangementer. Basert på min forskning mener jeg at en annen årsak er at de samiske bokbussene har et utvidet mandat overfor språk og kulturbevaring. Nina nevner i sitt intervju at økt fokus på kulturarrangementer på samisk gjør at også de som ikke har samisk som førstespråk kan eksponeres for språket og ta del i kulturen. Det at bussene også skal ta vare på de som har mistet språket under fornorskningspolitikken gjør at et fokus på arrangementer og opplevelser er en naturlig utvidelse av bokbusstilbudet.

5.1 Identitetene

I dette segmentet vil jeg presentere hvilke yrkesidentiteter som har gjort seg fremtredende i det empiriske materialet. Denne presentasjonen vil gi et grundig bilde av hvilke aktiviteter som kobles til yrkesidentitetene, og tankegangen bak kodingen. Til å begynne med vil jeg nevne de yrkesidentitetene som hadde få eller ingen koblinger til arbeidsoppgavene samiske bokbusser beskriver. Deretter vil jeg gi de som er oftere nevnt egne underkapitler. I disse underkapitlene vil jeg også presentere utsagn og holdninger vist av informantene i intervjuene.

Informasjonsorganisationsidentiteten kunne jeg ikke koble til noen av arbeidsoppgavene som ble beskrevet i dokumenter eller intervjuer. Dette stemmer godt med oppfatningen jeg har fått etter egen yrkeserfaring i bokbuss. Denne yrkesidentiteten kan nok være aktuell i noen biblioteker, men med sitt fokus på informasjonsbehov, organisering og formidling virker det som denne yrkesidentiteten vil gjelde mer for informasjonsspesialister som jobber i andre typer organisasjoner. Sara Malm (2010 s. 27) studerte i sin oppgave integrerte folke- og skolebibliotek med Ørom og Schreiber som teoretisk ramme. Heller ikke hun fant at informasjonsorganisationsidentiteten hadde noen større relevans hos de ansatte.

Til fagreferentidentiteten fantes det noen antydninger til at den finnes også på bokbusser. Nina nevnte i sitt intervju at det var studenter som brukte bokbussen som hjelp ved sin informasjonssamling. Kultur- og bibliotekbussen i Sør-Trøndelag nevner i sin årsmelding (2014a) at de skal "utvikle kultur- og bibliotekbussen som litteraturformidler og arena for kunnskap." Der har jeg markert arena for kunnskap som mulig koblet til fagreferentidentiteten. Ellers er det lite i dokumentene og intervjuene som tyder på at dette er et viktig område for bokbussene. Det samsvarer med min egne erfaringer etter et drøyt år i jobb ved en samisk bokbuss.

Informasjonsformidleridentiteten er også en av de identitetene som er vanskelig å koble til det empiriske materialet. Bokbussene stopper på hvert stoppested en eller to ganger i måneden, og da blir kjerneverdien i identiteten, hurtig og effektiv tilgjengeliggjørelse av informasjon (Ørom, s. 40), ganske uaktuell. Bokbussen Karasjok/Utsjok/Porsanger nevner i sin årsmelding (2014) at de skal begynne med utlån av e-bøker. Dette er i tråd med kjerneverdien til informasjonsformidleridentiteten. Jeg ser muligheten for at andre bokbusser også tilbyr e-bøker, men kanskje anser det som informasjon de ikke behøver

å inkludere i sine årsmeldinger. Andre utsagn som kan kobles til denne identiteten er blant annet Gærjåhs prosjekt som handler om å samle inn, konvertere og digitalisere gamle sørsamiske VHS-filmer (Nordland fylkesbibliotek, 2014a) og Bokbussen Tana/Nessebys (2014) avsnitt i årsmeldingen om sosiale medier:

De siste årene har bussen hatt en profil på Facebook og blir derfor mer synlig også på sosiale medier. [...] Bussens hjemmesider har vært brukt til ruteplanen for de tre kommunene. Vi har opprettet en ny side i bloggformat. Ruteplanene ligger nå ute på den nye siden

Bortsett fra disse eksemplene finnes det ingen klare koblinger til denne identiteten.

Også når det gjelder dokumentalistidentiteten er det lite som kommuniseres til omverdenen i det empiriske materialet. Men det er noen utsagn jeg mener kan ha en kobling til denne identiteten. To utsagn er i Karasjok/Utsjok/Porsangers årsmelding (2014a s.7) under måloppnåelse. Der skriver de at bokbussen fikk oppdatert sitt bibliotekprogram fra Mikromarc 2 til Mikromarc 3 i 2013 og at de skal ta i bruk nasjonalt lånekort. Et annet utsagn finnes i Gærjåhs (Nordland fylkesbibliotek, 2014c) årsmelding der det nevnes registrering og klargjøring av sørsamisk materiale. Ellers nevner informantene noe som også kan relateres til denne identiteten, Hasse nevner fjernlån og Nina forteller litt om rutineene for hvordan de velger ut hvordan bøker som skal være med på bussen. Alle disse aktivitetene har et ganske internt preg, og det er sannsynligvis derfor det ikke i stor grad kommuniseres ut gjennom årsmeldinger og rapporter. Dermed er det fortsatt mulig at dette er en viktig identitet for ansatte på samiske bokbusser.

5.1.1 Sosialarbeideridentiteten

[...] hun hadde brukket lårhalsen og lå hjemme. Dette var midt på vinteren. [...] Så vi kom [hjem til henne] med en kasse bøker og lydbøker inn på kjøkkenet. Og bare den opplevelsen av å se de tårevåte øynene hennes var verd hele jobben (Nina)

Kjerneverdien i denne identiteten er å fylle et behov hos brukeren, uten at det nødvendigvis handler om litteratur eller kulturformidling. Arbeidsoppgaver jeg har valgt å koble til denne identiteten er tilgjengelighet, oppsøkende virksomhet, ekstra service for å nå brukere og biblioteket som møteplass.

Mobile biblioteker samsvarer i stor grad med kjerneverdien om å fylle et behov hos brukeren. Det at virksomheten er så oppsøkende gjør at denne identiteten nesten er selvskreven. Bergman og Stjerns (2014 s. 14) studie av stillingsannonser har til og med i sitt kodeskjema valgt å plassere stillingsannonser fra bokbusser under sosialarbeideridentiteten.

Bokbussen Karasjok/Utsjok/Porsanger (2014a s. 7) nevner at de kan tilpasse utlåsmateriell, stoppesteder og –tider best mulig i forhold til brukernes ønsker samt at de har som mål å nå flere av kommunenes innbyggere med bokbussen. Bokbussen Tana/Nesseby (2014a s. 1) nevner at tjenesten er til for befolkningen i kommunene som ikke har mulighet til å benytte seg av hovedbibliotekenes tilbud og at de har stopp på aldershjem, helsesentre og hjemmebesøk hos eldre og uføre. Bok- og kulturbussen i Sør-Troms (2012) skriver på side 6 i sin årsmelding at etterspørselen etter litteratur på

forskjellige språk har økt, og at de som resultat av dette har kjøpt inn bøker og lydbøker på flere forskjellige språk. Dette er de eneste forekomstene av utsagn i dokumentene som er relatert til sosialarbeideridentiteten, men de beskriver ganske godt hvordan bokbussene jobber for å fylle behov hos sine brukere.

Selv om det er få forekomster av aktiviteter koblet til denne identiteten i de innsamlede dokumentene mener jeg det er klart at dette er en av kjerneidentitetene i bokbussvirksomhet. Mine informanter har komplementert dokumentene her, og deres utsagn viser flere aspekter av denne identiteten og retter opp inntrykket man kan få fra de offisielle dokumentene.

Om forskjellen mellom bibliotek og bokbuss beskriver Hasse en hverdag der bussen kjører lange ruter for å nå frem til de brukerne med sørsamisk bakgrunn, man kjører ut på vidda, langt inn på bygda og inn til gårder, gjerne helt hjem til folk. Dette nevnes som spesielt viktig i sørsamisk område der samene bor svært spredt og språket er alvorlig utrydningstruet. Hen nevner også at bokbussen driver oppsøkende virksomhet på skoler, barnehager og gamlehjem. På gamlehjem går personalet inn på institusjonen og leverer bøker og snakker samisk til de som har hatt det som morsmål, og dette er svært positivt for de eldre. På skoler stopper de utenfor og barna kommer inn på bussen. Hasse ser verdien av at bokbussen har en klar sørsamisk profil, for det gjør barna stolte over å være samisk.

I tillegg til den klare koblingen til kuratoridentiteten i avsnittet over ser vi også koblinger til sosialarbeideridentiteten. Der bokbussen yter en ekstra service overfor eldre som bor på institusjoner. Tilgjengelighet, ekstra service og oppfyllelse av brukernes behov er tema som går igjen i begge intervjuene, men som ikke nevnes så ofte i de innsamlede dokumentene. Det betyr sannsynligvis at denne typen aktiviteter sees på som en selvfølgelighet som ikke behøver å nevnes i slike dokumenter, men som fortsatt er viktige momenter i bokbussdrift. Dette støttes av funn fra andre studier om bokbuss der vi ser at tilgjengelighet og bokbuss som møteplass er sentrale oppgaver en bokbuss har (Mårtensson, 2012 s. 36; Andersson & Jonsson, 2009 s. 42f; Hansson, 2011 s. 21) Også i Bergqvists (2003, s. 37ff) masteroppgave kommer det frem at det er fokus på denne identiteten i bokbuss. Det beskrives at man tar hensyn til lånernes arbeidstider og yter ekstra service for å nå brukerne – også de som ikke er hjemme når bussen kommer. Dette er bare et eksempel fra et helt kapittel fylt av aktiviteter som resonnerer med sosialarbeideridentiteten.

Også Nina nevner biblioteket som møteplass der folk ofte kommer innom ikke bare for å låne bøker, men også for å møtes og snakke litt. Hen forteller også om møter på tvers av generasjoner der barn kommer med besteforeldre. Ønsket om å fylle brukernes behov skinner sterkt igjennom i Ninas intervju og hen forteller om hvordan de forsøker å legge rutene til rette etter ønsker fra publikum, hvordan beboelsen er så spredt at det er sterkt behov for mobil virksomhet, hvordan de besøker gamlehjem og går inn med bøker til de eldre. Alt dette resonnerer med sosialarbeideridentiteten.

Det som kanskje ikke får sin rettmessige beskrivelse i dokumentene jeg har valgt ut kommer tydelig til syne i intervjuene. På spørsmål om bokbussens sentrale oppgaver svarer begge respondentene, i tillegg til det samiske, at det er det å nå ut til folk, å fylle deres behov. Hos begge informantene merker jeg et sterkt engasjement, og til sist i dette avsnittet vil jeg nevne et lite hjertesukk fra Nina som ønsker mer aktuell litteratur oversatt til samisk. Hen har en drøm om å få raskere oversettelser av dagens populære barne- og ungdomslitteratur for å få formidlet språket, og mener det eksempelvis ikke er

raskt nok at bøker som er utgitt på norsk i 2012 kommer på samisk først i 2014. Dette rører ved kuratoridentiteten, men er også sentralt i sosialarbeideridentiteten gjennom at utsagnet handler om behovet til brukerne.

5.1.2 Kulturformidleridentiteten

Den aktive formidlingen, der folk får delta aktivt og får følelsen av at man gjør noe mer enn bare å låne ut bøker (Hasse)

Å plassere aktiviteter og arbeidsoppgaver innenfor denne identiteten var ganske enkelt. Alle bokbussene uttrykker på forskjellige måter at de jobber med oppgaver relatert til kulturformidling. Med arbeidsoppgaver som å formidle litteratur, arrangere forskjellige kultur- og litteraturarrangementer, utstillinger, foredrag og debatter. Denne identiteten er en som er ofte nevnt i dokumentene i samme aktivitet som kultur- og språkkuratoridentiteten.

Her presenterer jeg noen av aktivitetene som i hovedsak hører til kulturformidleren. Enkelte av aktivitetene er også koblet til kultur- og språkkuratoridentiteten, og de vil jeg i hovedsak presentere i et eget underkapittel tilhørende den identiteten.

På bokbussen i Sør-Trøndelag har de flere ganger i løpet av 2013 hatt bokprat, utstillinger og lesestunder for barn og ungdom (Sør-Trøndelag fylkesbibliotek, 2014b). Dette er klassiske kulturinnslag på biblioteket. Det samme gjelder bokbussen Karasjok/Utsjok/Porsanger (2014a s. 7) som nevner forfatterbesøk på bokbussen, bokprat, musikkstund og eventyrstund. De har riktignok ikke gjennomført aktivitetene på grunn av bemanningsproblemer, men intensjonen har røtter i kulturformidleridentiteten der innholdet i arrangementet står i fokus.

Bok- og kulturbussen i Sør-Troms fokuserer veldig mye på forskjellige og varierte aktiviteter. Av arrangementer utført i 2011 som kan kobles til kulturformidleridentiteten er det for eksempel bokprat, teaterforestillinger, bok- og kulturkafeer, konserter med Landsdelsmusikerne, turné med Nordnorsk Vitensenter, lesestunder, bokgave og besøk til førsteklassinger og generell litteraturformidling. (Troms fylkesbibliotek, 2012 s. 1ff). Bibliotek- og kulturbussen i Nord-Troms har også fokus på arrangementer og skriver om alt fra teater, minikonsserter, eventyrstunder, bokgaver til førsteklassinger, forfatterturné, lesestunder og fortellerturné (2014a; 2014b). Mange av disse aktivitetene er nært knyttet til kultur- og språkkuratoridentiteten også fordi de foregår på samisk eller handler om samiske forhold. Jeg presenterer noen eksempler på dette i underkapittelet om kultur- og språkkuratoridentiteten.

I intervjuene kom mye av den samme informasjonen om aktiviteter og arrangementer frem, men i mer utfyllende form. For å unngå å knyte person til buss vil jeg ikke gjenta hvilke arrangementer som ble nevnt, men fokusere på holdninger og synspunkter som ble uttrykt av informantene.

Nina er opptatt av at de samiske bokbussene må fokusere på formidling rettet mot barn og unge. Ved å treffe denne generasjonen bygger man grunnlaget for en sterk identitet og sunne lesevaner. Dette er beslektet med hennes holdninger om aktuell litteratur og oversettelser beskrevet i forrige kapittel. Alt Nina nevner om formidling av litteratur og kultur har fokus på det samiske perspektivet, og viser at kulturformidler- og

kuratoridentiteten har et nært forhold. Det samme gjelder Hasse som trekker frem at selv formidling av noe så enkelt som et Donald-blad er svært viktig for brukeren om det gjøres på samisk av en med kjennskap til kulturen og språket. Hasse mener også at en av de viktige måtene man kan revitalisere og bevare språket på er gjennom litteratur- og kulturformidling.

En ting både Hasse og Nina nevner om forskjellen mellom samiske bokbusser og andre bokbusser er det åpenbare at de samiske bokbussene får sin støtte gjennom Sametinget. Der andre bokbusser kun drives av kommunale eller fylkeskommunale midler har de samiske bokbussene sin hovedfinansiering fra Sametinget. Dette gjør at de har mulighet til å gjøre flere arrangementer og aktiviteter samt at de har muligheten til å kjøre lange avstander sett i forhold til antallet utlån. I den tilgjengelige litteraturen om bokbusser finner jeg ikke så mye om kulturformidling gjennom arrangementer, men i Bergqvists oppgave (2003 s. 42f) finner jeg en forklaring på dette. Der beskrives mange ulike kulturarrangementer som teater, forfatterbesøk, eventyrstunder – akkurat som i de samiske bokbussene. Men av Bergqvist beskrives disse aktivitetene som nesten ikke-eksisterende på grunn av trang økonomi i de svenske bokbussene hun har undersøkt. Den økonomiske støtten er en av måtene Sametinget bidrar til at de samiske bokbussene har mulighet til å være unik på kulturformidlingsfronten, med et høyere antall kulturarrangementer.

Der Hasse og Nina snakker om hvorfor man skal drive med kulturformidling og arrangementer i tillegg til bare å låne ut bøker viser begge holdninger som tilsier at dette er forbundet med språkbevaring, -synliggjøring og identitetsbygging. Altså med begrunnelse forankret i kultur- og språkkuratoridentiteten. Begge informantene forteller også at det er etterspørsel etter tilbudet deres, og de vil veldig gjerne utvide sitt eget tilbud for å nå enda flere brukere og enda flere kommuner. Begrensningen ligger i følge begge to i mangel på ressurser. Altså mener de at det fungerer bra med støtten fra Sametinget, men ser gjennom etterspørselen fra publikum at det er potensiale for enda mer tilbud gjennom økte tilskudd.

5.1.3 Opplevelsesformidleridentiteten

Det er jo bare å se på hva verdensartister sier. De vil heller spille på en liten pub enn en arena med 50 000 mennesker. Da når de inn til publikum. Det blir litt det samme med en buss (Nina)

Under det tidlige kodelarbeidet med dokumentene dukket det opp mange varierte arbeidsoppgaver som falt utenfor det jeg i utgangspunktet mente var innholdet i Øroms og Schreibers yrkesidentiteter. Det var arbeidsoppgaver som å bidra til arrangementer, samarbeide med eksterne aktører, deltakelse på festivaler, PR-arbeid og nettverksbygging. Jeg vurderte i denne fasen om det var behov for egne identiteter for disse arbeidsoppgavene, men bestemte meg i slutfasen av kodingen for at de kunne passe godt sammen med arbeidsoppgavene til opplevelsesformidleridentiteten. Denne beslutningen bygger på at opplevelsesformidleridentitetens hovedkjerne er å konkurrere med andre underholdningstilbud uten spesielt fokus på innholdet. Jeg mener at samarbeid, deltakelse på festivaler, PR-arbeid og nettverksbygging alle er funksjoner som bidrar til å gjøre biblioteket konkurransedyktig i forhold til andre underholdningstilbud.

Opplevelsesformidlerens hovedmisjon er å konkurrere med et stadig mer kaotisk underholdningstilbud fra mange forskjellige medier. Jeg tolker dette delvis som en frykt, fra bibliotekets side, for å bli uaktuell og delvis som en utfordring til bibliotekets tilpasningsdyktighet i et samfunn i rask forandring. I dokumentene og intervjuene finner jeg mange aktiviteter som klart samsvarer med denne misjonen. Et eksempel på dette er funksjonen som festivalbibliotek. Fire av bussene har deltatt på forskjellige måter på samiske kultur- og musikkfestivaler, med varierende beskrivelser av innhold i deltakelsen (Nordland fylkesbibliotek, 2014a; Sør-Trøndelag fylkesbibliotek, 2014a; Bibliotek- og kulturbussen i Nord-Troms 2014a; Bok- og kulturbussen i Sør-Troms, 2012 s. 2). Det å delta på festivaler samsvarer godt med tanken om å være konkurransedyktig med andre kultur- og underholdningstilbud. Man kan også ha aktiviteter med fokus på innhold bakt inn i en slik aktivitet. For eksempel hadde Gærjah et arrangement med tre boklanseringer på Sørsamisk midtsommerfestival og Bibliotek- og kulturbussen Nord-Troms hadde trespråklige eventyrstunder på festivalen Riddu Riddu. I dette tilfellet var det enkelt å kode selve deltakelsen på festivalen som opplevelsesformidleridentiteten og de innholdsbaserte aktivitetene som kulturformidleridentiteten. Det å delta på festivaler med bokbussen er noe som også beskrives i Bergqvists (2003 s. 21) masteroppgave. Der skriver hun at bokbussene hun har undersøkt gjerne stiller opp på offentlige tilstelninger som markeder, festivaler og kulturelle arrangementer. På et av arrangementene nevnes det at man bruker å ha en form for kulturelt innslag, for eksempel en trubadur. Ved akkurat dette aspektet virker det som samiske bokbuss i Norge kan sammenliknes med svenske bokbuss ved at de begge ser verdien av å vise seg frem på festivaler og andre arrangementer.

Et tema som ble nevnt sporadisk i dokumentene var bruken av selve bussen som scene. Dette fikk jeg utdypet i intervjuene. Både Hasse og Nina fortalte om forskjellige typer arrangementer som ble utført med selve bussen som konsertlokale, teaterscene, foredragsscene, musikkscene og utstillingsscene. Jeg spurte begge om de ikke kunne gå inn på skoler eller andre institusjoner for å holde arrangementene sine. Begge to svarte nølende at det selvsagt var mulig som en nødløsning, men at de ønsket at det primært skulle være bussen som var scene fordi det er et spesielt lokale for formidling. Det er blant annet meget intimt. Begge to mener at litt av poenget forsvinner hvis bussen bare blir en transportør for arrangementet. Selve arrangementene vil oftest være koblet til kulturformidleridentiteten, men denne holdningen resonnerer sterkt med opplevelsesformidleridentiteten. Å bruke en buss som en scene er noe særegent som vil gi en spesiell opplevelse.

På oppfølgings spørsmål om hvorfor hen synes det er viktig med å bedrive forskjellige aktiviteter og besøke festivaler forteller Hasse at bussen driver aktiv formidling der folk får delta aktivt og at det gir mer enn bare det å låne ut bøker. Dette er viktig for markedsføring og synliggjøring av egen tjeneste. Det fungerer også som nettverksbygging og man treffer andre i samme bransje og nye samarbeidspartnere.

Ved noen tilfeller var det vanskeligere å skille identitetene fra hverandre i dokumentene, og jeg endte opp med å sette både kulturformidler- og opplevelsesformidleridentiteten opp på samme meningsbærende enhet. For eksempel Bokbussen Tana/Nessebys (2014a) lesekonkurranse for 8. Klasse i samarbeid med DKS (den kulturelle skolesekken) der elevene kunne vinne en iPad og digitalt kamera. På den ene siden er dette et arrangement med fokus på innhold, litteraturen. Men jeg mener også at det passer inn i den andre identiteten på grunn av samarbeid med DKS og at den konkurrerer om elevenes oppmerksomhet ved å tilby iPad og digitalt kamera som

premier. Slike dobbeltkodninger med kulturformidler og opplevelsesformidler forekommer noen ganger i dokumentene, men som oftest forekommer de separat. Bokbussen Tana/Nesseby arrangerer også hobbykvelder i samarbeid med Nesseby folkebibliotek. Det er i følge årsmeldinga (Bokbussen Tana/Nesseby, 2014a s. 3) et populært tiltak der deltakerne har med seg håndarbeid og samtidig bruker biblioteket til boklån. Denne er klart knyttet til opplevelsesformidleridentiteten på den måten at det ikke er noe kulturelt innhold i arrangementet. Det er selvsagt mulig å argumentere for at håndarbeid er kultur, og at dette er et innholdsbasert tilbud, men jeg mener at aspektet med å gi et alternativ til andre tilbud er i hovedfokus her.

En stor del av det som utgjør opplevelsesformidleridentiteten er samarbeid med eksterne aktører. Spesielt hos bokbussene i Nord- og Sør-Troms nevnes forskjellige typer samarbeid svært ofte. Det er samarbeid med DKS, skolene, andre bokbusser som ligger nært geografisk, interkommunale prosjekter, språksentere, kulturskole, festivaler, folkebibliotek (Bibliotek- og kulutrbussen i Nord-Troms 2014a; Bibliotek- og kulutrbussen i Nord-Troms 2014b). For bussen i Sør-Troms er det Landsdelsmusikerne, festivaler, språksentere, folkebibliotek, interkommunale prosjekter, museer, skoler, barnehager (Troms fylkesbibliotek, 2012; Troms fylkesbibliotek, 2014). Også alle de andre bokbussene snakker om samarbeid med eksterne aktører, og dette ser ut til å være en viktig komponent innen opplevelsesformidleridentiteten. En god grunn til hvorfor samarbeid vektlegges blir beskrevet av informantene. Hasse forteller at det ofte er i forbindelse med arrangementer man trenger å samarbeide med andre, som samiske foreninger, samiske institusjoner, ildsjeler og lokale ressurspersoner. Hen uttrykker også et ønske om flere samarbeidspartnere for å få et bredere tilbud. Også Nina forteller om samarbeid som en viktig faktor i hverdagen der de samarbeider med språksenter, museer, festivaler og skoler. Grunnen til å samarbeide oppgir hen som en ekstra ressurs til å spre lokal kultur. Som nevnt har jeg valgt å koble utsagn om samarbeid med eksterne aktører til opplevelsesformidleridentiteten. Jeg mener informantenes utsagn støtter opp om denne avgjørelsen ettersom det de sier viser at samarbeid er viktig for å nå ut til flere mennesker og på den måten være en konkurrent med andre underholdningstilbud.

Et annet eksempel jeg mener illustrerer en av kjerneverdiene i denne identiteten er det bok- og kulturbussen i Sør-Troms skriver om deltakelse på bokbussfestival i Åbo, Finland og om hospitering fra Russland (Troms fylkesbibliotek, 2012 s. 4f). Om deltakelsen på bokbussfestivalen skriver de at de møtte andre bokbusser fra Finland, Sverige, Russland, Danmark, Tyskland, Nederland og Norge. Dette var en stor arena for erfaringsutveksling og nettverksbygging. Om hospitering fra Russland skriver de at to bibliotekarer fra Russland hospiterte på bokbussen i en uke som en del av et bibliotekfaglig samarbeid. Jeg synes disse to hendelsene illustrerer en viktig del av det å være en opplevelsesformidler. For å kunne konkurrere med andre underholdningstilbud tror jeg det er viktig for biblioteker å bygge nettverk, lære av andres erfaringer og bruke hverandre som ressurser og inspirasjon til videre arbeid mot dette målet.

5.1.4 Kultur- og språkkuratoridentiteten

For brukerne er det viktig at personalet på bokbussen er sørsamisk og har den kompetansen. [...] [Det er] positivt at det er lokale med kjennskap til kulturen og språket som gjør formidlingen (Hasse)

Allerede i de tidlige gjennomgangene av det empiriske materialet ble det klart at de samiske bokbussene hadde en egen yrkesidentitet koblet til det samiske, der nødvendig kompetanse og arbeidsoppgaver skilte seg fra de yrkesidentitetene som allerede var beskrevet av Ørom og Schreiber. Ettersom analysen av dokumentene og intervjuene gikk sin gang ble det mer og mer klart at det måtte konstrueres en ny identitet som dreide seg om temaer som språk, kultur og identitet. Lorie Roys artikkel (2013 s. 8ff) var til god hjelp ved konstruksjonen av denne identiteten, og hennes åtte viktige faktorer koblet til bevaring og revitalisering av urfolks språk ligger som bakteppe for denne identiteten. Kjerneverdiene i denne identiteten er bevaring, revitalisering, utvikling og synliggjøring av språket og kulturen samt identitetsbygging. Alle utsagn og aktiviteter som nevner samisk og språkarbeid er kodet under denne identiteten. Det betyr at en stor del av aktivitetene vil være dobbelkodet ettersom kulturformidling og opplevelsesformidling kan gjøres med språk- og kulturbevaring som formål. For selve navnet på identiteten valgt jeg ordet kurator som stammer fra latin å betyr noe sånt som å ta vare på eller ta hand om. Det har i nyere tid blitt brukt i museumsverden for å beskrive stillingen til den som tar vare på utstillingen og formidler den til omverdenen. Etter min mening passer dette ordet bra til en identitet som kretser rundt de kjerneverdiene jeg har nevnt.

I tillegg til sitatet som innleder dette underkapittelet forteller Hasse om en bokbuss som er svært bevisst på sin samiske profil og at selve bussen er dekorert på utsiden med samiske symboler. Disse utsagnene relaterer sterkt til kultur- og språkkuratoridentiteten. Det samiske gjennomsyrrer alt, fra dekoren på utsiden av bussen til bevisstheten hos personalet og deres språkferdigheter. Språkkompetansen hos personalet speiler det Sametinget i sine kriterier for måloppnåelse for samiske bokbussene nevner som «samisk kulturkompetanse på bussen» (Sametinget, 2014a s. 3). Kriteriet er nokså vagt formulert og kan bety alt fra å kunne språket til å være kjent med kulturen. Begge informantene jeg har intervjuet virker å ha et bevisst forhold til dette kriteriet.

Bokbussen til Hasse har en målsetning som kretser rundt identitetsbygging, bevaring av språket og kulturen, litteratur- og kulturformidling. En av måtene å få til dette på er å ha ansatte på bokbussen som er vokst opp med og kan språket, og at når de reiser rundt og snakker med folk er det en slags jevnlig påminnelse om at dette er et språk som er levende og bør tas vare på. En annen metode Hasse beskriver er å delta på festivaler, holde egne arrangementer eller samarbeide med eksterne arrangører for å holde arrangementer eller lage opplegg. Det Hasse sier viser en tydelig kobling til kultur- og språkkuratoridentiteten der verdier som bevaring, revitalisering og synliggjøring av språket og kulturen er viktige momenter i hva bokbussen ønsker å oppnå.

Også Nina er klart på at hovedmisjonen med bussen er å spre samisk språk og kultur. Og siden ikke alle har samisk som førstespråk prøver hun å legge opp til mye kulturarrangementer for å få vist frem det samiske gjennom andre kanaler enn utelukkende litteraturen. Nina er glad for finansieringsordningen fra Sametinget, for det gjør at det er mulig å fokusere på å formidle den samiske kulturen som uten denne

økonomiske støtten ville stått i fare for å bli nedprioritert av lokale politikere. Her ser vi at også i Ninas bokbuss står kultur- og språkkuratoridentiteten tydelig frem.

Om samlingsutvikling forteller Hasse at de fyller bussen med det som finnes av utgitt sørsamisk litteratur og bøker skrevet på norsk om samiske forhold. Men det finnes ikke nok samiske medier til å fylle en buss, så det er også en vanlig norsk grunnstamme med i bussen av den sorten man finner i folkebiblioteker rundt om i hele landet med bøker, tegneserier, AV-media, etc. Alle er velkommen på bussen, og Hasse ser muligheten for at man kan spre kulturen og bygge broer også med de som er naboer med den samiske kulturen. Som vi ser er kuratoridentiteten her sterkt representert ved at man forsøker å få tak i alt som er utgitt på sørsamisk, og i tillegg litteratur skrevet om samiske forhold på norsk. Også i intervjuet med Nina dukket det opp liknende ideer og forestillinger. Nina forteller at det finnes lokale krefter som kjemper i mot det samiske og som enda sitter med tankegods fra fornorskingsperioden. Også i hennes buss er det litteratur på begge språk, og alle er velkomne. Hen mener at de positive aktivitetene bokbussen har er med på å ufarliggjøre samisk, og at spesielt arbeid mot barn er viktig for dette formålet. Utsagnene fra begge informantene samsvarer til en viss grad med PLACE-rapportens beskrivelse av biblioteket som lav-intensiv møteplass med potensiale for bygging av sosial kapital (Aabø & Audunson, 2012 s. 146ff). Aabø & Audunson skriver at lav-intensive møteplasser er steder der man eksponeres for folk med forskjellige verdier, kulturer og interesser, og at i eksponeringen for denne annerledesheten ligger potensialet for aksept og respekt mellom forskjellige grupper. Det er denne tanken som resonnerer med hva informantene sier om brobygging og ufarliggjøring av det samiske.

En av aktivitetene som er koblet kultur- og språkkuratoridentiteten er Gærjahs (Nordland fylkesbibliotek 2014b) digitalisering av gamle samiske AV-medier. Her har de konvertert 30 gamle VHS til DVD. Dette kan, som tidligere nevnt, til en viss grad kobles til informasjonformidleridentiteten, men jeg mener at hovedidentiteten i denne aktiviteten hører til kultur- og språkkuratoren. Relatert til dette ligger også samlingsutvikling der man forsøker å anskaffe mest mulig av aktuell litteratur på samisk. Samlingsutvikling på samisk er en aktivitet alle bussene uttrykker i sine dokumenter, og også en av Roys (2013 s. 9) viktige faktorer i språkbevaringsarbeidet.

En aktivitet flere av bussene nevner i sine dokumenter er eventyrstunder og lesestunder for barn på samisk (Bokbussen Karasjok/Utsjok/Porsanger, 2014b; Troms fylkesbibliotek, 2012 s. 2; Bok- og kulturbussen i Nord-Troms, 2014a). Disse har en klar kobling til kulturformidleridentiteten, men også en klar kobling til kultur- og språkkuratoridentiteten. Bibliotek- og kulturbussen i Nord-Troms har denne typen eventyrstunder også på kvensk, et minoritetsspråk som eksisterer i Nord-Norge. Her ser vi at kuratoridentiteten ikke bare er nyttig for urfolk, men også minoritetsspråk. Jeg skal ikke bruke mer tid på det kvenske aspektet i denne oppgaven ettersom det i hovedsak handler om samiske bokbuss, men det er interessant for legitimiteten til den nye kuratoridentiteten å se at bokbuss som alt har ansvar for utvikling og bevaring av ett språk føler ansvar også for andre truede språk.

En av tingene som i følge Roy (2013 s.10) er viktig, er bruk av språket i skilt for å illustrere at språket er i aktiv bruk. De fleste bokbussene har navn både på samisk og norsk, men i dokumentene nevnes ikke skiltbruk spesifikt bortsett fra hos en buss, Kultur- og bibliotekbussen i Sør-Trøndelag. De skriver at hyllene er merket på sørsamisk og norsk, så brukerne kan få se sørsamisk språk i daglig bruk (Sør-Trøndelag fylkesbibliotek, 2014a). Jeg vet at bokbussen Tana/Nesseby også har hyller merket på samisk. Det er en viss sannsynlighet for at dette sees på som en selvfølgelighet og ikke

nevnes i offentlige dokumenter av de andre bokbussene som har merket hyllene sine på samisk. Bevisstheten Kultur- og bibliotekbussen i Sør-Trøndelag har til dette viser en sterk kobling til kuratoridentiteten.

Bokbussen Tana/Nesseby arrangerte i 2013 Samisk Litteraturfestival. I årsmeldingen (2014 s. 2) er dette nevnt i et kort avsnitt der det står at det var 165 deltakere og av dem 40 barn/unge og at arrangementet har fungert som PR og leselyststimulering for barn og unge. Av dokumentet får man lite informasjon om selve arrangementet, men ettersom jeg jobber der vet jeg at festivalen varte i en uke og hadde forskjellige arrangementer som lesestunder for barn, bok- og vinkveld, forfatterbesøk og bokpresentasjoner. Her var altså fokuset på samisk litteratur og kuratoridentiteten vises tydelig sammen med opplevelsese- og kulturformidleridentiteten.

Kultur- og bibliotekbussen i Sør-Trøndelag har arrangert joikeworkshops med joikeren Cecilia Persson for seks skoler i sørsamisk område (Sør-Trøndelag fylkesbibliotek, 2014b). Denne aktiviteten ser jeg på som sterkt koblet til kuratoridentiteten ved at den viderefører tradisjonell kunnskap og språk via joik. Bok- og kulturbussen i Nord-Troms (2014b) har gjennomført hurtigkurs i samisk språk i samarbeid med språksentere og dette er også koblet til kuratoridentiteten ved å synliggjøre språket og lære det bort. Disse to aktivitetene fra Nord-Troms og Sør-Trøndelag har også koblinger til en pedagogisk identitet, men ettersom det er såpass få forekomster av pedagogiske aktiviteter har jeg valgt å ikke definere en egen pedagogisk identitet i mitt arbeid med denne oppgaven. Men jeg anser det som en mulig stor yrkesidentitet i andre typer biblioteker.

Andre aktiviteter som sorterer under denne identiteten er Gærjåhs deltakelse på samiske kirkedager med diktlesing av den sørsamiske forfatteren Anne-Grethe Leine Bientie, samisk slektsforskning på bussen, litteraturreise og språkdebatt med den sørsamiske forfatteren Joseph Fjellgren (Nordland fylkesbibliotek 2014b). På Kultur- og bibliotekbussen i Sør-Trøndelag har de godt utstyr tilpasset fysiske og digitale utstillinger, og de viser med jevne mellomrom fotoutstillinger med bakgrunn i samisk kultur og historie (Sør-Trøndelag fylkesbibliotek 2014a). En stor del av bussene i Nord-Troms' og Sør-Troms' aktiviteter som jeg ramset opp i kapittelet om kulturformidleridentiteten er også koblet til kuratoridentiteten. Eksempler på dette er Nord-Troms' prosjekt som kalles "Ole Bok" der de har en bibliotekbamse som formidler litteratur og årlig deler ut en tospråklig samisk/norsk eventyrbok til førsteklasingene. Et annet eksempel er trespråklig fortelling- og språkturné for 5. klassinger ved skolene i Nord-Troms (Bibliotek- og kulturbussen i Nord-Troms, 2014a). For Sør-Troms er et eksempel på aktiviteter helsetreff i de markasamiske bygdene der målsetningen er å jobbe for samisk identitetsbevaring og styrke samisk profil gjennom kulturformidling for eldre og omsorgstrengende. Et annet eksempel er foredrag om samisk kultur i samarbeid med Hålogaland samiske forening (Troms fylkesbibliotek, 2014a s. 2f) Alle disse eksemplene viser at det er mange forskjellige måter bokbussene kan jobbe for å styrke identiteten til samer, bevare og utvikle språket og synliggjøre kulturen. Basert på Roys (2013) artikkel mener jeg det er viktig at de samiske bokbussene gjør dette arbeidet på en så bred front som de gjør i dag, og med så varierte virkemidler.

6. Konklusjoner og avsluttende diskusjon

Mine problemformuleringer var:

Hvilke identiteter uttrykkes av de samiske bokbussenes egenproduserte dokumenter og beslutningstakere?

Hvilke eventuelle unike identiteter finnes kun hos samiske bokbusser?

I forrige kapittel har jeg grundig gått gjennom de identiteter som uttrykkes i dokumenter og intervjuer og gitt eksempler på de forskjellige måtene de kan uttrykkes på. Jeg har lagt frem mine kriterier og min fremgangsmåte for hvordan aktiviteter og utsagn kobles til yrkesidentitetene. Jeg anser det slik at det er rom for tolkning i hvordan man kobler yrkesidentiteter til utsagn og aktiviteter, og aksepterer at andre kan tolke yrkesidentitetene annerledes. Overfor problemstillingen mener jeg at det første spørsmålet er godt besvart gjennom analysen i forrige kapittel.

Det andre spørsmålet har etter min mening et todelt svar. For det første viser min forskning i forhold til Ørom og Schreibers yrkesidentiteter at det er behov for å legge til en egen yrkesidentitet som inneholder de særegne arbeidsoppgaver, ansvar og kompetanser som eksisterer hos samiske bokbusser. Den andre delen av svaret er at samiske bokbusser har en egen fordel ved at de er finansiert av Sametinget. Dette muliggjør økt fokus på kulturformidling, opplevelsesformidling, sosialarbeid og alle oppgavene som hører kuratoridentiteten til. Statlig finansiering av denne sorten er det som gjør at de samiske bokbussene kan drive denne typen arbeid knyttet til språk-, kultur- og identitetsbevaring. Derfor mener jeg at kultur- og opplevelsesformidlingsrollene er unike i måten de utføres på ettersom de samiske bokbussene har bedre økonomiske forutsetninger.

Valget av benevnelsen ”kultur- og språkkuratoridentiten” har jeg gjort med overlegg. Som jeg tidligere har nevnt er kurator ordet som omfatter bevaring, utvikling, stimulering, promotering og identitetsbygging av et språk og en kultur. Jeg har valgt å ikke bruke ord som urfolk eller samisk i tittelen, for jeg mener at det vil gjøre den for spesifikk. Som jeg ser det kan denne identiteten finnes i andre biblioteker også, og da også for enten minoritetsspråk eller utrydningstruede språk. Mange biblioteker rundt om i verden har enten urfolk eller minoriteter i sitt virkeområde, og da mener jeg at denne identiteten i varierende grad vil være viktig for bibliotekarer som jobber i slike områder. Som Todal (2002 s. 75) nevner er de politiske endringene som ble gjort i Norge på 1990-tallet blant de mest effektive og omfattende i verden. Arbeidsoppgavene som er koblet til kultur- og språkkuratoridentiteten er en realisering av disse politiske endringene, og kan sees på som et arbeid overfor identitetsbevaring og utvikling. Som vi kan se i Roys (2013) artikkel er det mange forskjellige måter biblioteker kan spille en rolle i språk og kulturbevaringen til urfolk. Basert på litteraturen som finnes om bokbusser, bibliotek og urfolk kan vi se at den typen tilbud samiske bokbusser gir til urfolk er unik på verdensbasis. I følge UNESCO er halvparten av verdens 6000 språk utrydningstruet og har behov for en grundig planlagt og gjennomført språkpolitikk (UNESCO, 2015). Å få og spre kunnskap om måter biblioteker jobber for språkbevaring er viktig og noe denne oppgaven kan være en del av.

Fordi Bergman og Stjern (2014 s. 27) kommer med så sterk kritikk av Ørom og Schreiber som teoretisk ramme mener jeg at jeg også bør gjøre en diskusjon rundt dette. I starten av kodefase var det veldig nyttig å ha et utgangspunkt med allerede definerte identiteter. Selv om jeg tidlig oppdaget aspekter i bibliotekbussenes hverdag som ikke umiddelbart passet med min tolkning av Ørom og Schreibers yrkesidentiteter, så var kategoriene greie som utgangspunkter. Problemet med å koble aktiviteter til yrkesidentiteter er at identitetene er beskrevet noe vagt. For eksempel er opplevelsformidleridentiteten bare beskrevet som et konkurranseforhold om oppmerksomheten med andre underholdningstilbud og et fokus på formidling uten bestemt innhold. Denne identiteten krevde en del tolkning fra meg, og jeg valgte til slutt å inkludere aktiviteter som bidrag til arrangementer, samarbeid med eksterne aktører, deltakelse på festivaler, PR-arbeid og nettverksbygging. På denne måten har jeg gjort identiteten mer konkret, og lettere å koble til aktiviteter. Kultur- og språkkuratoridentiteten mener jeg var nødvendig å opprette som separat yrkesidentitet. Selv om mange av aktivitetene som er koblet til den også har koblinger til andre identiteter mener jeg at det er grunnlag for en egen identitet fordi det krever en viss kompetanse og kunnskap samt at den har egne dedikerte arbeidsområder som ikke dekkes av andre identiteter. Den pedagogiske identiteten som nevnes av andre studier med Ørom og Schreiber som utgangspunkt (Bergman & Stjern, 2014 s. 27; Malm, 2010 s. 31) har jeg ikke viet mye oppmerksomhet i denne oppgaven ettersom det bare nevnes noen få plasser i dokumentene. Men de tilfellene der den nevnes, kombinert med de andre studiene, støtter opp om at den bør inkluderes i tekster relatert til yrkesidentitet. Det er mulig at den er en utbredt identitet i flere forskjellige typer biblioteker, og det kan det med fordel forskes mer på. Et aspekt av kritikken mot Ørom som teoretisk rammeverk må jeg si meg delvis enig i. Bergman og Stjern (2014 s. 22) skriver at de oppgavene som Ørom koblet til informasjonsformidleridentiteten i dagens bibliotek er typiske arbeidsoppgaver som ikke går å koble til noen spesiell identitet og at dagens bibliotekarer forventes å ha kunnskaper innen IT og kunne anvende de digitale verktøy som behøves. Dette samsvarer med min forskning ettersom identiteten nevnes lite, og jeg ser det som sannsynlig at informasjonsformidleridentiteten kan ha vært et villspor fra Øroms side tidlig i den teknologiske våren der han ikke kunne se hvordan den digitale hverdag ville se ut i fremtiden. Hoveddelen av kritikken som retter seg mot aktualiteten av Øroms teori og påstår at det ikke er noen mening med å legge til flere komplement til teorien og at man lar den ligge til fordel for en annen, mer fleksibel teori (Ibid. s. 27). Dette er jeg ikke enig i. For det første mener jeg at en slik påstand ikke kan gjøres uten å komme med alternative teorier eller andre forslag på løsninger. For det andre mener jeg at min forskning har vist at fleksibiliteten må ligge hos forskeren og ikke i teorien. Som jeg anser det har jeg gjennom min forskning klart å identifisere de yrkesidentiteter som er aktuelle i samiske bokbusser. Det at jeg har måttet legge til en egen identitet mener jeg er den naturlige veien å gå for å videreutvikle vitenskapen. For å avrunde dette resonnementet vil jeg si at jeg forstår kritikken fra Bergman og Stjern, men mener det blir for enkelt å bare avfeie Ørom som uaktuell uten å komme med noen alternativer.

I denne oppgaven finner jeg flere aspekter som kan være grunnlag for videre forskning. Jeg har utgått fra beskrivelser av arbeidsoppgaver, men det kunne være interessant å undersøke hvordan personalet på disse bokbussene selv opplever sine yrkesidentiteter. Rundt arbeidet som gjøres i kultur- og språkkuratoridentitetens ånd er det mange potensielle veier videre for forskningen. For eksempel kan det forskes på hvordan effekt og hvilken betydning arbeidet har for befolkningens identitet og språkutvikling. Dette er videre forskning jeg selv kunne tenke meg å gjøre, men ettersom det er gjort så lite forskning på samiske bokbusser og biblioteker mener jeg området bør kartlegges og

beskrives av vitenskapen – og da primært på funksjoner som kretser rundt språkbevaring og identitetsbygging. Dette tror jeg kan være nyttig på et globalt plan ettersom det finnes mange andre urfolk og minoriteter, og at biblioteker kan spille en viktig rolle for disse.

Kildehenvisning

Upubliserte kilder

Intervjutranskripsjoner med 2 beslutningstakere ansatt på bokbusser, 2014. Finnes i forfatterens eie.

Bokbussen Tana/Nesseby (2014a). *Årsmelding for Deanu/Unjárgga Girjebusse – Bokbussen Tana/Nesseby 2013.*

Bokbussen Tana/Nesseby (2014b) *Rapportering på aktivitetsplan.*

Bokbussen Karasjok/Utsjok/Porsanger (2014a). *Rapport for 2013.*

Bokbussen Karasjok/Utsjok/Porsanger (2014b). *Rapportering på aktivitetsplan.*

Publiserte kilder

Aabø, S. & Audunson, R. (2012). *Use of library space and the library as place.* Library & Information Science Research, 32, 138-149.

Andersson, T. & Jonsson, A. (2009). *Bokbussens värde och funktion. En kvalitativ intervjuundersökning med bokbussanvändare och bibliotekspersonal.* Magistertuppsats, Bibliotekshögskolan, Högskolan i Borås. Borås: Högskolan.

Bergman, L. & Stjern, P. (2014). *Yrkesidentiteter och profession – En innehållsanalys av platsannonser inom biblioteksområdet.* Kandidatuppsats, Bibliotekshögskolan, Högskolan i Borås. Borås: Högskolan.

Bergqvist, G. (2003). *Bokbussverksamhet – Effektiv decentralisering av svensk biblioteksservice?* Magistertuppsats, Bibliotekshögskolan, Högskolan i Borås. Borås: Högskolan.

Bibliotek- og kulturbussen i Nord-Troms (2014a). *Bokbussbudsjett 2014 og aktivitetsplan til Sametinget.* http://innsyn.e-kommune.no/innsyn_sametinget_norsk/wfdocument.aspx?journalpostid=2014026189&dokid=537110&versjon=1&variant=A&ct=RA-PDF [2015-01-03]

Bibliotek- og kulturbussen i Nord-Troms (2014b). *Rapportering på aktivitetsplan.* http://innsyn.e-kommune.no/innsyn_sametinget_norsk/wfdocument.aspx?journalpostid=2014026189&dokid=537109&versjon=1&variant=A&ct=RA-PDF [2015-01-05]

Hansson, T. (2011). *Bokbussens roll för sina användare. Studie i en mindre kommun i Sverige.* Kandidatuppsats, Bibliotekshögskolan, Högskolan i Borås. Borås: Högskolan.

- Malm, S. (2010). *Kulturförmedlare eller pedagog? Yrkesroller och yrkesidentiteter på integrerte folk- og gymnasiebibliotek*. Kandidatoppsats, Bibliotekshøgskolan, Høgskolan i Borås. Borås: Høgskolan.
- Mårtensson, K. (2012). *Det mobila bibliotekets betydelse – En anvænderundersøkning av bokbussbesøkare*. Kandidatoppsats, Bibliotekshøgskolan, Høgskolan i Borås. Borås: Høgskolan.
- Nordland fylkesbibliotek (2014a). *Årsmelding 2013 Nordland fylkesbibliotek*. Nordland fylkesbibliotek. http://innsyn.e-kommune.no/innsyn_sametinget_norsk/wfdocument.aspx?journalpostid=2014025513&dokid=535926&versjon=1&variant=P&ct=RA-PDF [2015-01-03]
- Nordland fylkesbibliotek (2014b). *Strategiplan for Gærjah, sørsamisk bok- og kulturbuss 2014*. Nordland fylkesbibliotek. http://innsyn.e-kommune.no/innsyn_sametinget_norsk/wfdocument.aspx?journalpostid=2014025513&dokid=535922&versjon=1&variant=P&ct=RA-PDF [2015-01-03]
- Nordland fylkesbibliotek (2014c). *Rapportering på aktivitetsplan*. Nordland fylkesbibliotek. http://innsyn.e-kommune.no/innsyn_sametinget_norsk/wfdocument.aspx?journalpostid=2014025597&dokid=536050&versjon=1&variant=A&ct=RA-PDF [2015-01-03]
- Roy, L. (2013). *The role of tribal libraries and archives in the preservation of indigenous cultural identity through supporting native language revitalization*. International Preservation News, No. 61., International Federation of Library Associations and Institutions. <http://www.ifla.org/publications/international-preservation-news> [2015-01-03]
- Roy, L. & Frydman, A. (2013). *Library services to indigenous populations: Case studies*. International Federation of Library Associations and Institutions. <http://www.ifla.org/files/assets/indigenous-matters/publications/indigenous-librarianship-2013.pdf> [2015-01-03]
- Sameloven (1987). *Lov om Sametinget og andre samiske rettsforhold (Sameloven)*. Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1987-06-12-56> [2015-01-03]
- Sametinget (2014a). *SD 054/13 Girjebusset 2014/Bokbusser 2014*. http://innsyn.e-kommune.no/innsyn_sametinget_norsk/wfdocument.aspx?journalpostid=2014006981&dokid=502500&versjon=2&variant=P&ct=RA-PDF [2015-01-03]
- Sametinget (2014b). *Bakgrunn*. <http://www.sametinget.no/Om-Sametinget/Bakgrunn> [2014-12-19]
- Sametinget (2014c). *Sametingets årsmelding 2013*. <http://www.sametinget.no/content/download/5406/50888/version/2/file/Sametingets+%C3%A5rsmelding+2013++norsk.pdf> [2015-01-03]

Sametinget (2014d). *Fakta om samiske språk*. <http://www.sametinget.no/Spraak/Fakta-om-samiske-spraak> [2014-12-19]

Stringer, I. (2010) *Mobile Library Guidelines*. IFLA Professional Reports No. 123, International Federation of Library Associations and Institutions. <http://www.ifla.org/files/assets/hq/publications/professional-report/123.pdf> [2015-01-03]

Sør-Trøndelag fylkesbibliotek (2014a). *Strategiplan for sørsamisk kultur og litteratur ved Sør-Trøndelag fylkesbibliotek for 2014-2017*. http://innsyn.e-kommune.no/innsyn_sametinget_norsk/wfdocument.aspx?journalpostid=2014013930&dokid=515527&versjon=1&variant=A&ct=RA-PDF [2015-01-03]

Sør-Trøndelag fylkesbibliotek (2014b). *Arrangementer i Kultur- og bibliotekbussen utover vanlig rutekjøring*. http://innsyn.e-kommune.no/innsyn_sametinget_norsk/wfdocument.aspx?journalpostid=2014022096&dokid=530270&versjon=1&variant=P&ct=RA-PDF [2015-01-03]

Sør-Trøndelag fylkesbibliotek (2014c). *Rapportering på aktivitetsplan*. http://innsyn.e-kommune.no/innsyn_sametinget_norsk/wfdocument.aspx?journalpostid=2014022096&dokid=530269&versjon=1&variant=A&ct=RA-PDF [2015-01-03]

Todal, J. (2002). “... jos fal gáhttet gollegielat” – Vitalisering av samisk språk i Noreg på 1990-talet. Diss. Det humanistiske fakultet, Universitetet i Tromsø. Tromsø.

Troms fylkesbibliotek (2014). *Rapportering på aktivitetsplan*. http://innsyn.e-kommune.no/innsyn_sametinget_norsk/wfdocument.aspx?journalpostid=2014026200&dokid=537141&versjon=1&variant=A&ct=RA-PDF [2015-01-03]

Troms fylkesbibliotek (2012). *Årsrapport for Bok- og kulturbussen 2011*. <http://www.tromsfylke.no/Portals/0/Vedlegg/Kultur/Fylkesbiblioteket/%C3%85rsrapport%202011.%20Endelig%20versjon.%20090212.pdf> [2015-01-03]

UNESCO (2015). *Truede språk*. <http://unesco.no/kultur/truede-sprak/> [2015-01-03]

Wildemuth, B. M. (2009). *Applications of social research methods in information and library science*. Westport, Conn: Libraries Unlimited.

Ørom, A. (1993). *Bibliotekariske identiteter, formidlingsarbejde, og arbejdsorganisering*. Biblioteksarbejde, 1993:39, s. 37-43.

Bilag - Intervjuguide

Bokbussens sentrale oppgaver/ansvar – hva vektlegges?

Aktiviteter i regi av bokbuss.

Bibliotek vs. Bokbuss. Fordeler/bakdeler/forskjeller?

Unike egenskaper som følger av det å være en samisk bokbuss?

Hvordan bokbussens virksomhet speiler de behov som finnes hos brukere?

Formidling

Bokbuss som møteplass

Hjelp til studenter

Samarbeid med andre aktører